

Protokół

czwartego posiedzenia I. sesji 2. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 25. Lutego 1867.

Obecni: Marszałek książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Dr. Pfeiffer, hr. Ludwik Wodzicki, ks. Barewicz.

Komisarz rządu: C. k. radca Namiestnictwa Oswald Bartmański.

Posłów obecnych z początkiem posiedzenia 116; w ciągu posiedzenia 127.

Początek posiedzenia o godzinie 11 $\frac{1}{2}$.

Protokół posiedzenia 3go, odczytany przez sekretarza Pfeiffra, przyjęty bez zarzutu. Odczytano dalszy spis petycyj od l. 9. do l. 28 włącznie.

Odczytano następnie 2 pisma z Wys. Prezydium Namiestnictwa, a mianowicie pismo do l. 1430, zawiadamiające Wys. Izbę o ndzieleniu na dniu 2. Lutego Najwyższej sankcyi ustawie uchwalonej przez Sejm, o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu rezerwowego na utrzymywanie i stawianie budynków parafialnych, oraz pismo do l. 2024 z zawiadomieniem, że Jego c. k. Apostolska Mość raczył postanowieniem z dnia 16. b. m. najmiłostwiej wziąć do wiadomości rozprawę ostatniej sesji sejmowej, przedstawione Najj. Panu w myśl §. 40. statutu krajowego, zastrzegając w swej najwyższej decyzji uchwały, względem których takowa jeszcze nie nastąpiła.

Posel Czerkawski ogłasza rezultat ściślejszego głosowania na jednego członka komisji ustanowionej do sprawozdania względem reskryptu ministeryalnego. Głosujących 113. — Posel Majer otrzymał 71, poseł Henryk Wodzicki 42 głosy. Obrany tedy poseł Majer. Zarazem ogłoszono, iż komisya ta ukonstytuowała się, obierając przewodniczącym posła Majera, sekretarzem księdza Barewicza. — Posel ksiądz Pawlików i 23 podpisanych składają wniosek naglący następującej treści: Wysokij Sojm izwołył uchwałyty adresu sliidujuszczoho soderzania: „Wasze c. k. Apostolskoje Welyczestwo! Postaniyje Prawytelstwa k wirnopoddańczomu hałcyjskomu Sojmu wzhladom sklykania zakonnoho sowita derżawnoho, soderżył dwi radostny i wisty, jako to: o wozstanowlenii konstytucyjnoho sostojanija w krajach po tej storoni Litawy łezaszczych, a potom o okonczatelnom prymireniju z krajamy do wengerskoj korony należaszczymy, kotore sostawla je perechod z mynuwszosty w budusznost', i prytim gwaranciju podaje, jako dla ciłosty i syły derżawy potreba. — W tim odnoszeniju nepozostaje wirnopoddanomu hałcyjskomu Sojmu niczoho innoho, jak tilko wykazaty horiaczoje swoje zelanije, szczo by simia cisarskoj myłosty na żyznenuju upało rolu, i szczo by zarostky na wsiu budusznost' sylnoho i w každim polożeniju żywoho, wengerskich krajiv dla najwaznijszych ciłej derżawnych sodijstwija, do połnoho dijszły rozwyttija. — Wist' o wozstanowleniju konstytucyjnoho sostojanija w krajach po tej storoni Litawy łezaszczych prynymaje wirnopoddanyj Sojmu krajewyj s iskrennoju błahodarnostiju w pokłykaniju łehalnoj reprezentacyi i derżawnoj. wydyt win najbespecznijszu hwaranciju dla sochranenija interesiw derżawnych, dla otkrowennoho i sprawedywoho ociaenija i uwzhladaenija zelanij poodynokych narodiv, zhadnych z bytom i syłoj derżawy, dla rozwyttija swobodnych instytucij, kotoryi Switnijszomu Tronu jak najsylnijszuju pidpora, a zytelam derżawy jak najwirnijszuju poruku szczastija i uspichu na poly duchowim i materialnim podaty mohut. — Sorozmirnoje wyroblenije sia konstytucyjnych ustrojstw derżawy po obich storonach Litawy bude takoz najbespecznijszym sredstwom do skriplenija poczawstwija

swojakowości oboich połowyn derżawy i w dalszym rozwytyju do umnożenia dla błaħa derżawy obopólnych styczności. — Predłożenija prawytelstwennyi, kotoryi majut byty w sowiti derżawnim postawleany wzhladom ustaw tyczaszczych dalszoho rozwytyja swobod konstytucyjnych wzhladom otwiczatelśkosti Ministrów i wzhladom modyfikacyi §. 13. februarowoho patentu, znamenujut błaħorazumaje namirenije Prawytelstwa, postupały na pomianutoj dorozii. — W błaħorazumiju i sprawedlywosti Prawytelstwo bładajem poruki toh, ze w zabespeczenych predłożenijach o rozszyreniju awtonomiji krajewoj zadanjam tak własty derżawnoj jak i riwnouprawności wsich naroduŃstej zadosyt' uczyneno bude. Na toj zaczatoj dorozii nechajze wskripytsia derżawa nowoju syłoj! Nechaj procwyte pid chydoju Waszoho c. k. Apostolskoho Welyczestwa nowa era obszczo błaħa, sojedynenych pid Waszym skiptrom narodow.

Z nepokolybymoju prywiazannostju k Waszomu c. k. Apostolskomu Welyczestwu i k Wseswitlijszomu Cisarskomu Domu, s iskrennym patryotyčyzmom dla austrijskoj derżawy bładajem o pomoc z neba do tak welyczawoho diła.“

Izba wniosek ten odeśła komisiji zajmującej się sprawozdaniem nad reskryptem ministeryalnym.

Pen Komisarz rządu odpwiada na interpelacye z dnia 21. b. m., wniesioną przez pośła Koroluka. Co do przerwania i nieprzeprowadzenia wyboru w okręgu Skalał, Grzymałow, zamieszczenie jakie wywełaly protesta, spowodowały Komisarza rządu do systowania wyborów tem bardziej, ze przez ustąpienie 2 członków komisya nie była kompletną, 2 excedentów zostało w sali przyaresztowanych. Bliźsze wiadomości co do śledztwa z nimi dotąd nie nadeszły. Skoro tylko wybory gminne ukończone będą, Namiestnik bezzwłocznie zarządzi nowy wybór na pośła w tym okręgu.

Z porządku dziennego dalszy ciąg sprawozdania komisiji weryfikacyjnej. Sprawozdawca Zbyszewski: Okręg wyborczy własności mniejszych Niemirów, Rawa. Komisya wnosi uznanie wyboru pośła Janowskiego Ambroźego za ważny. Izba wniosek bez dyskusyi przyjmuje. W ten sam sposób sprawdzono uznano za ważne wybory z okręgów mniejszych: Kołomyja, Peczenizyn pośła Kowbasiuka Mikołaja. Z okręgu Stanisławów, Halicz pośła Olexy Koroluka. Z okręgu Trembowla, Wiśniowczyk pośła Włodzimierza hr. Baworowskiego. Z okręgu Stryj, Skole pośła Jędrzeja Szaszkiwicza. Z okręgu Zaleszczyki, Tluste pośła Stefana Papczuka.

Sprawozdawca pośel hr. Badeni. — Na wniosek komisiji uznano za ważne wybory: Z lzby przemysłowej w Brodach pośła Hausnera Alfreda.

Z Izby przemysłowej w Krakowie. pośła Ludwika Helcla. — Z miasta Tarnowa pośła Klemensa Rutowskiego. Zarazem wnosi komisya, a Izba wniosek przyjmuje, aby akta odesłano do Wys. Prezydium Namiestnictwa, celem zbadania licznych nadużyć zaszyłych przy tym wyborze a wykazanych w proteście.

Sprawozdawca Ziemiałkowski. — Na wniosek komisiji Izba uznaje za ważne wybory okręgów z mniejszych własności Łopatyn, Brody, Radziechów, pośła Romana Iszczuka. — Z okręgu Załośce, Zborów pośła Jana Bodnara. — Z okręgu Czortków, Jazłowiec, Budzanów pośła Jana Manasterskiego. — Z okręgu Borszczów, Mielnica pośła Jana Gulaka. — Sprawozdawca pośel Gniewosz. — Na wniosek komisiji Izba uznaje za ważne wybory z okręgów wyborczych mniejszych własności Żabno, Dąbrowa księdza Morgensterna. — Zaś wnosi unieważnienie wyboru z okręgu Lubaczów Cieszanów, księdza Grzegorza Szaszkiwicza.

Posel Ławrowski stawia wniosek, aby wybór ten uznać za ważny.

Po dłuższej dyskusyi Izba przychyła się do wniosku komisiji i wybór ks. Szaszkiwicza unieważniony.

Następnie Izba uznaje za ważny wybór z okręgów mniejszej własności Kęty, Biała, Oświęcim pośła Wacława Wyrobka. — Z okręgu Mielec, Zasów pośła Jana hr. Tarnowskiego. — Sprawozdawca Czajkowski. — Na wniosek komisiji Izba uznaje za ważny wybór z okręgu mniejszych własności Rozwadów, Nisko, Tarnobrzeg pośła Tadeusza Rękasa. W okręgu Skalał, Grzymałow, gdzie wybór prze-

prowadzonym nie był, przesłano do komisji kontraprotest przeciw protestowi, mocą którego wybory w tym okręgu przerwane były.

Ponieważ do Sejmu należy sprawdzenie samegoż wyboru a nie zająć przedwyborczych, Izba na wniosek komisji całą sprawę odseła do Prezydium Namiestnictwa.

Z okręgu mniejszej własności Sambor, Staremiasto i Starasól wybór posła Ławrowskiego uznano za ważny. Sprawozdawca Gross. — Na wniosek komisji uznano za ważne wybory okręgów mniejszej własności. Z okręgów Kopeczyńce, Hsiatyn posła Jana Borysikiewicza. — Z okręgu Jarosław, Radymno, Sieniawa posła Iguacego Jakobika. — Z okręgu Busk, Kamionka, Olesko, komisja wnosi unieważnienie wyboru posła Ilka Zahorojki. — Poseł Hönigsman stawia jako dodatek, aby przekazać Wysokiemu Rządowi akta dotyczące nadużyć przy postępowaniu c. k. urzędników w tym okręgu wyborczym, celem ukarania winnych. — Wniosek wraz z dodatkiem przyjęto. Wybór zatem posła Zahorojki unieważniony. — Okręg Grodek, Janów. Na wniosek komisji wybór posła Emila Pfeiffera uznano za ważny. — Sprawozdawca Pfeiffer. — na wniosek komisji uznano za ważne wybory okręgów mniejszej własności. — Z okręgów Bóbrka, Chodorów księdza Hipolita Dzerowicza. Z okręgów Mościska, Sądowa-Wisznia, posła Halika Aleksandra. Dalej wnosi komisja unieważnienie wyboru posła Wasyla Kuzyka z okręgu wyborczego Śniatyn, Zabłotów. — Poseł ksiądz Pawlików żąda pozostawienia tego wyboru in suspensio aż do dalszego zbadania sprawy, tak samo jak postąpiono z wyborem posła Nalepy. — Przy głosowaniu wniosek posła ks. kanonika Pawlikowa upada. — Wybór posła Wasyla Kuzyka unieważniony. — Przy wyborze z okręgu Biecz, Gorlice, ponieważ większość głosów padła na Najjaśniejszego Pana, a drugi kandydat Rydzowski nie miał absolutnej większości, komisja wnosi wezwać Prezydium Namiestnictwa o rozpisanie nowego wyboru w tym okręgu. — Poseł Wolny wnosi uznać za ważny wybór posła Rydzowskiego. — Wniosek komisji utrzymuje się po odrzuceniu wniosku posła Wolnego.

Sprawozdawca poseł ks. Polański. — Na wniosek komisji uznano za ważne wybory z okręgu mniejszych własności. — Z okręgu Bohorodczany, Sołotwina posła Jana Czaczkowskiego. — Z okręgu Przemysł, Niżankowice posła Bazylego Kowalskiego. — Z okręgu Rohatyn, Bursztyn posła Bazylego Makowicza. — Nowy targ, Krościenko posła Konrada Fibausera. — Sprawozdawca poseł Popiel. — z okręgu Tyśmienica i Płumacz posła Dmytra Pilipowa. Uznano za ważny także: — Z okręgu Żółkiew, Kulików, Mosty-Wielkie posła Andrzeja Sapruka. — Sprawozdawca Smarzewski. — Na wniosek komisji uznano za ważne wybory okręgu własności mniejszych. — Z okręgu Turka, Borynia posła Minkowicza Jędrzeja. — Z okręgu Tyczyn, Strzyzów księdza Daniela Sulikowskiego. — Z okręgu Zbaraż, Medyń posła Daniela Kiernicznego. — Z okręgu Dubiecko, Brzozów księdza Wojciecha Stępka.

Po odczycaniu raty przyrzeczenia, składają w ręce księcia Marszałka przyrzeczenie w miejsce przysięgi wszyscy powyżej wymienieni posłowie, których wybór uznano za ważny, a z pomiędzy sprawdzonych na poprzednim posiedzeniu jeszcze poseł Szumańczowski.

Koniec posiedzenia o $\frac{1}{2}$ do 3ciej.

Następne posiedzenie jutro o godzinie 11tej.

Na porządku dziennym:

1. Sprawozdanie komisji sprawdzającej wybory posłów.
2. Sprawozdanie komisji w przedmiocie zmiany statutu dla miasta Brodów.
3. Wybór członków do nowego Wydziału krajowego.
4. Wybór sekretarzy sejmowych.
5. Sprawozdanie komisji petycyjnej.

Leon Sapięha w. r.

L. Wodzieki w. r.

Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycyj wniesionych do Sejmu po dzień 25. Lutego 1867.

9. Gmina Boryczówka, przez posła hr. Baworowskiego, o komisję w sprawie sporu z klasztorem OO. Karmelitów we Lwowie, jako właścicielem dóbr Boryczówka, o sianożęcia.
10. Skwarczyński Paweł, adwokat, przez posła Józefa Jabłonowskiego, o zarządzenie aby osoby prywatne mogły prenumerować Dziennik ustaw krajowych.
11. Zgromadzenie OO. Dominikanów w Krakowie, przez posła Dra. Majera, o zapomogę z funduszu krajowego na dokończenie restauracji kościoła św. Trójcy.
12. Słuchacze Wydziału prawniczego i filozoficznego na uniwersytecie Lwowskim, przez posła Ignacego Kamińskiego, o zaprowadzenie języka polskiego jako wykładowego.
13. Akademy Lwowskiego uniwersytetu, przez posła ks. Szaszkiewicza, o zaprowadzenie na tym uniwersytecie języka ruskiego jako wykładowego.
14. Działoszyński Michał, poseł, o zwrot kosztów podróży na Sejm, według pierwszego zawiadomienia na dzień 11. Lutego.
15. Papeczuk Stefan, poseł, o zwrot kosztów podróży z powodu przybycia na Sejm dnia 11. Lutego.
16. Iszczuk Roman, poseł, o zwrot kosztów podróży podobnie z powodu przybycia na Sejm dnia 11. Lutego 1867.
17. Manasterski Jan, poseł, o zwrot kosztów podróży z powodu przybycia na Sejm d. 11. Lutego 1867
18. Minkowicz Jędrzej, poseł, o zwrot kosztów podróży z powodu przybycia na Sejm d. 11. Lutego.
19. Gminy Czarna, Ruda, Boreczek, Kamionka, Zdiary i Cierpisz, przez posła Kulika, o uwolnienie od dopłaty konkurencyjnej na drogę z Sędziszowa na kolej wiodącą.
20. Gminy Pobitna i Załęże, przez posła Wiśniowskiego, z uzaleniem się na wielkie ciężary gminne i różne pokrzywdzenia.
21. Mieszkańce z gminy Lutoryż, przez posła Wiśniowskiego, o zmniejszenie podatku domowego.
22. Gminy Boguchwała i Lutoryż, przez posła Wiśniowskiego użala się na wzbroniony użytek służebnictwa do lasu i pastwisk dworskich, na uciążliwe opłaty ks. proboszczowi za funkcyje kościelne, na opłaty gminne i wysekie taksy spadkowe.
23. Mieczkowski Tomasz, z Nagawczyny w powiecie Dębica, przez posła Puszkarza użala się na niestosowne postępowanie sadu w sprawie skradzionych mu 2 krów.
24. Gmina Budy, w obwodzie Rzeszów, przez posła Wiśniowskiego, o sprawdzenie jej praw co do służebnictwa lasowego i pastwisk dworskich.
25. Gminy Widełka, Kupno i Poręby, przez posła Wiśniowskiego, użalają się na wzbronienie im prawa do lasów i pastwisk.
26. Sycz Dmytro, poseł, o wypłacenie mu dyet z powodu niewiadomości odroczenia Sejmu i przybycia wcześniejszego przeto do Lwowa, to jest 11. Lutego.
27. Zynczak Stefan, poseł, prosi o wypłacenie mu dyet z powodu niewiadomości odroczenia Sejmu i udania się przeto dnia 7. Lutego do Lwowa.
28. Gminy dworskie i wiejskie, Siedlec i Łąka, przez posła ks. Morgensterna, o przyłączenie ich nie do powiatu Dąbrowa, lecz do powiatu Tarnów.